

HANDLINGSPLAN 2018

for landbruksrelatert næringsutvikling i Østfold

Prioriteringer for:

- Midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket
- Midler til utredning og tilrettelegging i landbruket
- Midler til rekruttering og kompetanseheving i landbruket

Fylkesmannen (FM) er statlig sektormyndighet på landbruks- og matområdet og har ansvar for å følge opp nasjonale vedtak, mål og retningslinjer innenfor landbruks- og matpolitikken.

Innovasjon Norge (IN) har ansvaret for forvaltningen av en rekke bedriftsrettede investerings- og utviklingsordninger i landbruket. Innovasjon Norge tilbyr landbruket et bredt sett med tjenester og programmer.

Fylkeskommunen (FK) er regional utviklingsaktør og ivaretar oppgaver innenfor verdiskaping i landbruket, klima og samfunnsplanleggingen. Fylkeskommunen har ansvar for rekruttering og kompetanseheving på landbruks- og matområdet og medfølgende tilskuddsmidler.

INNHALDSFORTEGNELSE

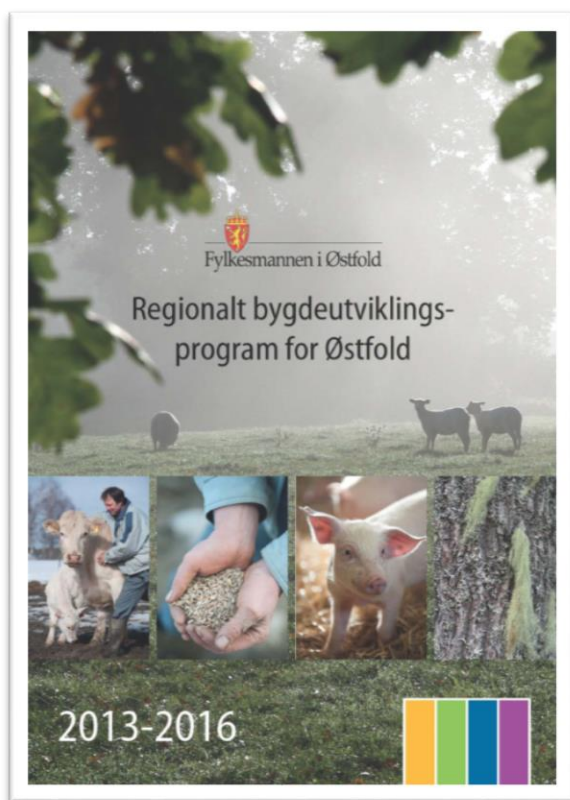
Nærings- og bygdeutvikling i Østfold-landbruket.....	3
Regionalt nærings- og bygdeutviklingsprogram.....	4
Tilskuddsordninger for nærings- og bygdeutvikling.....	5
Midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket.....	6
Midler til utredning og tilrettelegging i landbruket.....	8
Ny satsingsområder 2017.....	10
Satsingsområder for etablereropplæring.....	10
Satsingsområder for økologisk produksjon og forbruk.....	10
Satsingsområder for rekruttering og kompetanse.....	11

Nærings- og bygdeutvikling i Østfold-landbruket

Den regionale satsingen innen landbruksrelatert næringsutvikling beskrives i «Regionalt bygdeutviklingsprogram for Østfold 2013-2016». Programmet er forlenget til å gjelde til og med 2018. Regionalt bygdeutviklingsprogram finner du på www.fylkesmannen.no/Ostfold/Landbruk-og-mat.

Handlingsplanen bygger på strategiene beskrevet i det regionale bygdeutviklingsprogrammet. Det er også tatt hensyn til signaler gitt i Meld. St. 31 (2014–2015) «Garden som ressurs – marknaden som mål — Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringar» og Innovasjon Norges utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping.

Fra Regionalt bygdeutviklingsprogram:

Visjon:

I Østfold er landbruket en nøkkelnæring som gjennom bærekraftig og markedsrettet produksjon bidrar til matvaresikkerhet, levende lokalsamfunn, verdiskaping og velferd.

Regionalt nærings- og bygdeutviklingsprogram

Mål for matproduksjon:

Østfold skal øke sin matproduksjon med minimum 20 % innen 2030.

KORNPPRODUKSJON

- Økt kornproduksjon og kornkvalitet

FRUKT OG BÆR

- Øke produksjonen av frukt, bær og rabarbra i Østfold

GRØNNSAKER OG POTETER

- Østfold skal produsere potet og grønnsaker av god kvalitet
- Østfold skal øke sin markedsandel på potet og grønnsaker

GROVFÔRBASERT HUSDYRPRODUKSJON

- Østfold skal ha en robust melkeproduksjon
- Økt produksjon av storfekjøtt i Østfold

SKOGBRUK

- Øke den bærekraftige avvirkningen av skog og opprettholde/øke produksjonskapasiteten på sikt.

Mål for bygdenæringer:

Det skal etableres flere lønnsomme og varige bygdenæringer i Østfold

INN PÅ TUNET (IPT)

- Flere gode, lønnsomme og varige IPT-tilbud

LANDBRUKSBASERT REISELIV

- Flere gode, lønnsomme og varige grønne reiselivsprodukter i Østfold

LOKALMAT OG –DRIKKE

- Østfold skal bli sterkeste region i Norge på mat og drikke

BIOENERGI

- Flere jord- og skogbrukere i Østfold skal produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel, biogass eller ferdig varme

BRUK AV TRE

- Øke bærekraftig bruk av tre i Østfold

Tilskuddsordninger for nærings- og bygdeutvikling

Rammene for midlene er fastsatt ved jordbruksoppkjøret og i statsbudsjettet. Det ligger en nasjonal fordelingsnøkkel til grunn for hvor mye midler som blir tildelt hvert fylke.

	UT-midler	IBU-midler	RK-midler
Formål	Ordningen skal bidra til økt matproduksjon, utvikling og modernisering av det tradisjonelle landbruket, inkl. økologisk produksjon, og utvikling av landbruksbaserte næringer	Opprettholde et variert landbruk gjennom investeringsstøtte til for eksempel oppgradering og modernisering av driftsapparatet, ved generasjonsskifter eller til utvikling av bygdenæringer.	Ordningen skal bidra til rekruttering og kompetanseheving i landbruksnæringen, slik at verdiskapingen i landbruket ivaretas og styrkes.
Hvem kan søke?	Organisasjoner, kommuner, nettverk og andre sammenslutninger, hovedsakelig innen landbruket	Landbruksforetak og bedrifter i landbrukets verdikjede som skaper en merverdi for primærnæringen.	Organisasjoner, nettverk, kommuner og andre sammenslutninger, hovedsakelig innen landbruket.
Søknad sendes:	Fylkesmannen i Østfold (FM)	Elektronisk via kommunalt landbrukskontor til Innovasjon Norge (IN)	Østfold Fylkeskommune (FK)
Søknadsfrist:	15. mars	Det oppfordres til at søknaden er hos kommunen før jul.	15. mars
Informasjon og søknadsskjema	www.fylkesmannen.no/ostfold	www.innovasjonnorge.no	www.ostfoldfk.no
Annet	Det kan gis inntil 75 % av godkjent kostnadsoverslag.	Det kan gis inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag, maksimalt kr. 2.000.000,-.	

Det finnes også nasjonale ordninger – ta kontakt med Innovasjon Norge:

- **Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping**
<http://www.innovasjonnorge.no/no/landbruk/Tjenester/nye-lokalmat-sider/>
- **Bioenergiprogrammet - biovarme/-gass og flisproduksjonsutstyr**
<http://www.innovasjonnorge.no/no/finansiering/bioenergiprogrammet/>

Midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU)

Formålet med midlene er å legge til rette for langsiktig og lønnsom verdiskaping i landbruket, samt bidra til sysselsetting, bosetting og et variert landbruk i alle deler av landet. Tiltakene skal ha utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt.

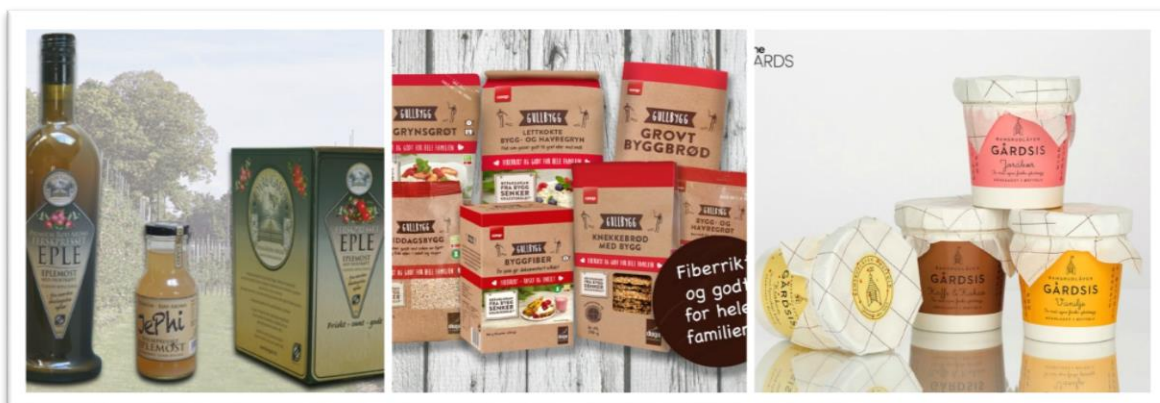
Midlene forvaltes av Innovasjon Norge, men søknad sendes landbrukskontoret i kommunen.

Regler finnes [i Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket](#).

Føringer for tildeling av IBU-midler:

- Små og mellomstore bruk skal prioriteres
- Støtte til investeringsprosjekter som gir økt matproduksjon skal prioriteres til produksjoner med markedspotensial
- Lønnsomhetsvurdering av prosjektene skal ligge til grunn ved tildeling av midler
- Ulike eierformer skal likestilles ved prioritering mellom søknader
- Det skal ta hensyn til nye krav om dyrevelferd, og implementeringen av EU's økologiregelverk
- Pelsdyrnæringen skal behandles på lik linje med annen næring
- Prosjekt med energi- og klimateffektive løsninger skal prioriteres
- Ved søknader som omfatter utbygging av gjødsellagre skal tiltak som bidrar til reduserte utslipp prioriteres

Dette er nasjonale føringer for forvaltningen av IBU-midlene gitt i jordbruksoppgjøret 2017. Utfyllende punkter finnes i LMD's brev «Revidering av regionale bygdeutviklingsprogram» av 20.09.2017

Volumproduksjon

STØTTE KAN GIS TIL ETABLERING OG OPPGRADERING INNEN:

- Fukt- og bærproduksjon
- Potet- og grønnsaksproduksjon
- Korntørker og kornlager
- Grovfôrbasert husdyrproduksjon (For etablering av småfe er det krav om rovdyravvisende gjerder)
- Eggproduksjon; *I lys av Norgesgruppens utfasing av buregg fra slutten av 2019, kan prosjekter som innebærer omlegging fra miljøbur til frittgående høner prioriteres også når det innebærer produksjonsøkning opp til konsesjonsgrense*
- Annen lønnsom dyreproduksjon kan vurderes der nasjonale føringer gir mulighet til å vurdere dette (for eksempel økologisk produksjon)

Landbruksbaserte næringer

Landbruksbaserte næringer er varer og tjenester produsert med utgangspunkt i landbrukets ressurser utenom det tradisjonelle jord- og skogbruket.

Mål: Minst 20 % av IBU-midlene skal gå til bygdenæringer.

STØTTE KAN GIS TIL UTVIKLING OG ETABLERING AV:

- Produksjon av mat og drikke med lokal identitet
- Bedrifter innenfor landbruksbasert reiseliv
- Inn På Tuset-tilbud (Det er krav om at søker er eller kan bli godkjent iht. Matmerks godkjenningsordning for IPT).
- Andre lønnsomme og innovative prosjekter kan vurderes

Det tas forbehold om endringer i nasjonale føringer i løpet av året.

Midler til utredning og tilrettelegging i landbruket (UT-midler)

Midlene kan gis til tiltak som skal bidra til økt matproduksjon, utvikling og modernisering av det tradisjonelle landbruket, samt utvikling av andre landbruksbaserte næringer. Støtte til utvikling av økologisk landbruk kan inngå som en del av tilretteleggingstiltakene.

Midlene forvaltes av Fylkesmannen.

Volumproduksjon

STØTTE KAN GIS TIL PROSJEKTER SOM BIDRAR TIL:

- Økt verdiskaping i åkerbruket (korn, oljefrø, frø og proteinvekster)
- Kompetanseheving innen produksjon, tørking og lagring av korn
- Mobilisering, tilrettelegging og nettverksbygging for økt produksjon av frukt og bær i Østfold
- Å styrke potet- og grønnsaksproduksjonen i Østfold
- Utvikling av nye potet-/grønnsakssorter og/eller produkter basert på potet/grønnsaker
- Aktive fagmiljøer for husdyrproduksjon
- Mobilisering og tilrettelegging for økt produksjon av storfekjøtt
- Økt aktivitet innen foryngelse og skogkultur
- Videreutvikling av skogsveinettet

Landbruksbaserte næringer

Landbruksbaserte næringer er varer og tjenester produsert med utgangspunkt i landbrukets ressurser utenom det tradisjonelle jord- og skogbruket.

STØTTE KAN GIS TIL PROSJEKTER SOM BIDRAR TIL:

- Økt matmangfold og styrking av alternative omsetningskanaler for mat og drikke med lokal identitet
- Samarbeid mellom produsenter av lokal mat og drikke
- Kompetanseheving for produsenter av lokal mat og drikke
- Mobilisering for landbruksbasert reiseliv
- Kompetanseheving for nye og eksisterende tilbydere av landbruksbasert reiseliv
- Synliggjøring av landbruksbaserte reiselivsprodukter i Østfold
- Kompetanseheving for kommende og eksisterende tilbydere av Inn på tunet-tjenester
- Hevet kjøperkompetanse for kjøpere av Inn på tunet-tjenester
- Mobilisering for produksjon, salg og bruk av bioenergi
- Økt kunnskap om produksjon, salg og bruk av bioenergi
- Mobilisering for økt bruk av tre
- Økt kunnskap om bruk av tre

Nye satsingsområder 2018

UT-midlene skal i tillegg til vedtatte satsingsområder være åpne for nye idéer og bygdenæringer. Dette gjelder særlig to områder i 2018:

ANDELSLANDBRUK

Interessen for andelslandbruk er stigende, særlig i bynære strøk. Per august 2016 var det 63 andelsgårder i Norge, hvor de aller fleste er startet etter 2013. I Østfold er det 5 registrerte andelsgårder. Det kan være aktuelt å støtte opp om andelslandbruk, med mål om at det kan bidra til økte inntekter til gårdsbrukene, samtidig som det kan bidra positivt til landbrukets omdømme.

FORNYBAR ENERGI

Det er et stadig økende fokus på, og behov for, å ta i bruk fornybare energikilder. Landbruket har store muligheter til å ta i bruk disse ressursene. F.eks. kan både sol- og vindenergi dekke gårdens energibehov på en miljøvennlig måte. Det kan være aktuelt å tildele utrednings- og tilretteleggingsmidler til prosjekter på fornybar energi i landbruket.

Satsingsområder for etablereropplæring 2018

Det kan tildeles utrednings- og tilretteleggingsmidler til prosjekter/tiltak som bidrar til god etablereropplæring og utviklingsmuligheter for landbruksnæringen

Satsingsområder for økt økologisk produksjon og forbruk i Østfold 2018

Mål: 15 % økologisk produksjon og forbruk i Østfold innen 2020

Det kan tildeles utrednings- og tilretteleggingsmidler til prosjekter som bidrar til:

- Kompetanseheving innen økologisk produksjon
- Markedsføring og profilering
- Produktutvikling
- Nettverksbygging
- Produksjonsfremmende tiltak

Satsingsområder i Østfold 2018 for rekruttering og kompetanse (RK-midler)

Ordningen skal stimulere til rekruttering og kompetanseheving i landbruksnæringen, slik at det bidrar til å ivareta og styrke verdiskapingen i landbruket regionalt.

Midlene forvaltes av Fylkeskommunen.

Hovedmål:

Østfold skal ha en landbruksnæring med kompetanse til å møte fremtidens produksjonsmessige og miljømessige utfordringer og muligheter.

Strategier for 2018:

- Unge skal gis mulighet til å skaffe seg kompetanse til å overta og videreutvikle/videreføre foretakene i Østfoldlandbruket.
- Østfold skal tilby relevant opplæring/kompetanseheving for alle som er i eller skal inn i landbruksnæringen.
- Østfold skal arbeide med rekrutterings- og kompetansehevende tiltak knyttet til videreutvikling av landbruksnæringa totalt sett.
- Østfold skal arbeide for å trekke til seg nyttig kompetanse knyttet til forskning, innovasjon, forvaltning, rådgivning, undervisning, formidling mm som Østfoldlandbruket kan nyttiggjøre seg, gjerne i samarbeid med andre aktører.
- Østfold skal bidra til etablering og utvikling av nettverk innenfor og på tvers av landbruksnæringen.

